

Oikeusministeriö

Oikeusministeriö

22.12.2008
ad 18 mi, Juv
Juv

Oikeusministeriön lausuntopyyntö 6.10.2008 OM 17/41/2006

LAUSUNTO YHDISTYSLAIN TARKISTAMISTA KOSKEVASTA MIETINNÖSTÄ

Yleistä

Oikeusministeriön mietinnössä yhdistyslain tarkistamisesta (OMT 2008:3) on ehdotettu muutoksia yhdistyslain päätöksentekoa, tilintarkastusta ja yhdistysten hallintoa koskeviin säännöksiin. Mietinnössä ja siihen liitetyissä eriävissä mielipiteissä käsitellään laajasti sääntelyvaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia.

Maa- ja metsätalousministeriön käsityksen mukaan yhdistyslakia on tarpeen tarkistaa, jotta laki vastaisi paremmin nykyaikaisen kansalais- ja järjestötoiminnan vaatimuksia.

Tilintarkastus

Mietinnössä ehdotetaan yhdistyslain (503/1989) 38 §:n muuttamista siten, että pienten¹ yhdistysten osalta luovuttaisiin tilintarkastuspakosta. Yhdistyslain 38 §:n nykyinen 2 momentti, jonka mukaan yhdistyksellä on oltava vähintään yksi tilintarkastaja ja varatilintarkastaja, poistettaisiin. Tämä merkitsisi sitä, että pienissä yhdistyksissä tehtäisiin toiminnantarkastuksia, jotka kohdistuisivat yhdistyksen kirjanpitoon, tilinpäätökseen ja hallintoon tilintarkastuksen tavoin. Toiminnantarkastuksen sääntely olisi tilintarkastuksen sääntelyä yleisluontoisempaa ja toiminnantarkastajan kelpoisuusvaatimukset olisivat väljemmät. Tarkastuksen mittapuuna ei olisi tilintarkastuslain mukainen hyvä tilintarkastustapa, vaan toiminnantarkastus suoritettaisiin yhdistyksen toiminnan edellyttämässä laajuudessa. Velvollisuus toiminnantarkastajan valitsemiseen voitaisiin haluttaessa sulkea pois yhdistyksen säännöissä. Yhdistyksen määräänemmistö voisi kuitenkin vaatia toiminnantarkastusta.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että valtionapua myöntävän viranomaisen näkökulmasta jatkovalmistelussa on erityistä tarvetta kiinnittää huomioita siihen, miten yhdistysten toimintaa ja varainhoitoa tarkastetaan.

Maa- ja metsätalousministeriön myöntämistä valtionavustuksista merkittävä osa menee rekisteröityjen yhdistysten käyttöön. Valtionavustuslain (688/2001) 11 §:n mukaan valtionapuviranomaisella on lakisääteinen mahdollisuus ottaa päätöksiinsä avustuksen käyttötarkoituksen ja käytön valvonnan kannalta tarpeellisia ehtoja ja rajoituksia. Maa- ja metsätalousministeriön linjausten mukaisissa valtionavustuspäätösten malleissa on mainittu mm. ehto:

¹ Enintään yksi seuraavista edellytyksistä täyttyy: taseen loppusumma yli 100 000 euroa, liikevaihto tai vastaava tuotto yli 200 000 euroa, palveluksessa keskimäärin yli kolme henkilöä

"Avustuksen saajan on käytettävä tilintarkastuslain (459/2007) mukaista hyväksyttyä tilintarkastajaa siten kuin tilintarkastuslain 2 §:ssä edellytetään. Tilintarkastajan tulee antamassaan lausunnossa mainita, onko valtionavustus käytetty valtionavustuspäätöksen ehtojen mukaisesti. Lisäksi ministeriö edellyttää, että lausunnossa mainitaan, ovatko maa- ja metsätalousministeriölle valtionavustuksen käytöstä annetut tiedot yhtäpitävät yhteisön kirjanpidon kanssa."

Maa- ja metsätalousministeriön käsityksen mukaan nykyisin voimassa olevan tilintarkastuslain 459/2007 1 §:n 2 momentin säädöstä sovelletaan valtionavustuspäätösten avustusehtojen mukaisiin toimeksiantoihin. Ne tulee siten toteuttaa tilintarkastuslain mukaisesti. Tilintarkastaja on tällöin auktorisoitu, riippumaton ja hän toimii hyvää tilintarkastustapaa noudattaen. Avustusehtojen mukaisten toimeksiantojen julkisen luotettavuuden tasosta on huolehdittu tilintarkastuslakia uudistettaessa (v.2007) eikä tämä taso ole siten riippuvainen yhdistyslain säädöksistä.

Metsänhoitoyhdistyksistä annetun lain (534/1998) nojalla metsänhoitoyhdistyksellä on oikeus saada kyseisessä laissa tarkoitettuja metsänhoitomaksuja tarkoituksensa toteuttamiseksi. Koska kyseessä ovat julkisoikeudelliset maksut ja niiden käyttöön liittyvä kirjanpito, maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että ammattitilintarkastajan on aiheellista tarkastaa metsänhoitoyhdistyksen varojen käyttö yhdistyksen koosta riippumatta. Maa- ja metsätalousministeriö katsookin, että kyseinen 38 §:n 2 momentti tulisi säilyttää yhdistyslaissa metsänhoitoyhdistysten osalta.

Webropol-kysely

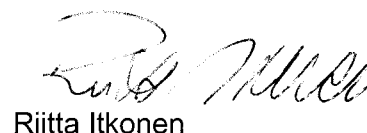
Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että pyydettyjen lausuntojen tarkoituksena tulee olla monipuolisen ja eri näkökantoja esiin tuovan tiedon saaminen. Webropol-kysely säädösvalmisteluun liittyvän lausuntokierroksen toteuttamiseksi ei sovellu erityisen hyvin ministeriöiltä pyydettyihin lausuntoihin. Esitetyt kysymykset keskittyvät liikaa niihin asiakokonaisuuksiin, joista lausunnonpyytjä haluaa kommentteja. Lausunnonantajan oma lähestymistapa ja asian analyttinen arviointi sekä mahdolliset muut ongelmakohtat ja vivahde-erot jäävät tällöin toissijaiseksi. Webropol-kyselyn etuna on, että se mahdollistaa lausuntojen kokoamisen helposti ja nopeasti sekä esiintuotujen kantojen yhdenmukaisen esittämisen, mutta tämä ei liene kuitenkaan päätarkoitus lausuntoja pyydettyessä.

Maa- ja metsätalousministeriö haluaa lisäksi kiinnittää huomiota myös siihen, että mm. valtioneuvoston ohjesääntö asettaa omat vaatimuksensa ministeriöissä tapahtuvalle päätöksenteolle. Ministeriöissä asiat ratkaistaan pääasiassa esittelystä (VNOS 38 §), tehdyt päätökset on allekirjoitettava ja niistä on toimitettava tarvittava määrä tallenteita arkistoon. Siten Webropol-muotoisen kyselyn käsittely on teknisesti hankalaa.

Kansliapäällikkö

Jarmo Vaittinen

Hallitusneuvos

Riitta Itkonen